

rodile krepkih žrebet. Takšne vrle kobile, ki so po četrtem leti prvič bile pri žrebci, puščajo za pleme do dvanajstega leta, nekatere še dalje. Stare kobile se ne ubrejijo rade in rodijo čedalje slabša žrebeta.

Tudi ne kaže na pleme puščati kobil, ki so 10 do 12 let postale stare, pa niso bile pri žrebci ali sploh niso nikoli prinesle žrebeta. Za pleme tudi niso kobile, katere uže po več let niso hotele breje ostati. Ako jih vendar žrebec sedaj ubreji, ne razvijajo se žrebeta v njih tako dobro, kakor v mlajših kobilah.

Paziti je na plemenske kobile, da nimajo nič bolehavega na sebi ali v sebi, kar bi utegnilo žrebetu škodovati, morebiti povzročiti, da spravijo žrebe na svet negodno.

Zato je velike opaznosti treba pri kobilah, ki so jako debele ali hudo suhe, lenobno mrtve, močno dražljive, ki se starajo pred časom, ali so prestale hudo bolezen. Kedar mlade kobile precej prvokrat povržejo, a ni najti za to nesrečo nikakega zunanjega vzroka, znamenje je, da mora v kobili biti vzrok. In takšna kobila ni za pleme, ker bi zopet povrgla. Bržčas je od staršev dobila, da vselej povrže, ker je morebiti spolovilo bolno, oplodje preslabo ali sploh žival nesposobna za plod. Čim popolneje prehajajo dobre lastnosti od kobile na žrebeta, tem več je plemenka vredna. Najboljše pa so plemenske kobile, ki nosijo žrebeta, katera po životu, podobi, hoji in silah presegajo mater.

Kmetovalec konjerejec torej stori sam sebi največjo korist, ako razumno in opazno odbira kobile plemenske. Opomnimo še na konec, da kobile čiste pasme svoje lepe lastnosti zaplojajo na žrebeta veliko popolneje, nego živali iz skrižanega ploda prišedše. Zatorej je, ako sicer telesna zunanost ni prerazlična, dajati vsakakor prednost kobilam čiste pasme.

Kako pri nas drobno živino koljejo.

Teleta navadno koljejo, da jih še žive obešajo na kline, zabite v lesene stolice mesarske, da prosto visijo na zraku. Močni železni kavli zagnani so med trdno zvezane noge, kar teletom na kožici ob kostéh dela silnih bolečin. V večjih mesnicah visi tako obešenih mnogo telet ob jednem. Nekatera teleta dolgo čakajo obešena, preden mesar do njih pride. Poizvedela in kot resnična zabeležila se je tudi navada, zlasti mesarjev na deželi, da živemu teletu nogici zadnji predró z nožem in zatem na železni klin obesijo.

Temu pravijo nemški mesarji: „Auffleichen“. Glava visi na zdol, kri ne more iz možgan in zatorej ostane žival do zadnjega trenutka pri zavesti in čuti grozne muke.

Svinje omamijo pred klanjem, vsaj v večih mestih, ker je derenje njihovo presitno. Drugače je v manjših mestih in na deželi. Nekateri mesarji so tega mnenja, da kri bržeje izteka iz živali, dokler še ta ni mrtva. Zato delajo na to, da žival po malem umira in tako kri prelije, preden je zeló pri kraji z življenjem. Mesar

naredi z nožem majhno rano in pusti nož v njej ter zopet zareže, ko kri začne po malem teči. Po nekod imajo to napačno misel, da svinja ni prav zdrava, ako se močno ne dere med klanjem. Zato nečejo živali hitro zaklati, in če je pretolsta ter radi tega se ne dere veliko, silijo njo v to s tem, da s palčevim nohtom za očesa vdirajo. Sploh pa na deželi ima derenje svinj med klanjem naznanjati celi okolici, kaj se godi prijetnega pri hiši.

Jako grozovito koljejo svinje na kmetih. Dostikrat kmet sam ne razume pravilno klati ter žival res na smrt muči; ne pozna krvnih žil. In zato zabada in vrta mnogokrat še z nožem zeló skrhanim po živalinem vratu, sapniku in požiralniku.

Časih prebode ves vrat, pa glavne žile niso prerezane, krvi teče malo in žival trpi strahovite muke, ki trajajo po pol ure in še dalje. Klanja udeleži se tropa ljudi, kajti poluodraščeni fant mora učiti se, kako se svinje zabadajo in koljejo. Med groznimi mukami držijo svinjo fantiči in deklice za noge, klečijo z nogami na njej, vlačijo, suvajo, tepejo in otrok drži skledico, loveč tekočo kri, in drugo otroče jo meša v skledici, da se ne vtrdi. Druga mladež z vasi pa pase radogledne oči na odurnem delovanji. To mora slabo uplivati na mlada srca, postanejo surova, neusmiljena, ter se naučijo, da pozneje ravno tako grozovito ravnaajo, zlasti ker jih mičejo in se primejo dovtipne šale, katerih se odraščeni v takih priložnostih radi poslužujejo.

Ni mogoče ter tudi ne kaže tukaj navajati vseh vzrokov tolikim surovostim, grozovitostim predsodkom, ki se pojavljajo, pri sedanjih navadah klati drobno živino. Temu v okom priti moglo bi se le z zakonodajstvom. Zakon bi naj zaukazal, vsako žival pred klanjem omamiti.

Temu vgovarjati pametno res ni mogoče, ker ne dela nobenih sitnob, ne žali nobenih koristi, ne otežava klanja, marveč polajša.

Dežela badenska daje nam v tem oziru lep zgled. Ondi koljejo na povedani način drobno živino uže od l. 1864 ter vsako žival pred klanjem omamijo in omotijo. Ministerska naredba od 22. oktobra 1864 naravnost zaukazuje: „svinje imajo ljudje tako klati, da zavdajo na zadnjo stran glave živali najpoprej udarec in zatem takoj z nožem vbodejo do srca.“ Jednako navado imajo sedaj tam po celi deželi tudi zastran telet. Vsako tele omamijo najpoprej z udarcem po glavi in zatem je zakoljejo. Ta način se je obnesel izvrstno.

Razne reči.

-- Dober lek proti navadnim ozeblinam, pravijo, da je čebulja. Predno greš spat, dobro odrgni ozeblino s čebuljo ali pa nareži polovico čebulje na ozeblino čez noč. To stori tolikrat, da izgine ozeblina.

— Velike železne posode namažeš najbolje in najceneje s cementom. Pomešaj dobrega in čistega cementa